

DEBATT

MARIE KARLSSON-TUULA OCH
ROLF ÅBJÖRNSSON

En kommande konkursväg måste förhindras – ändra reglerna nu!¹

MARIE KARLSSON-TUULA är professor i civilrätt med inriktning mot insolvensrätt vid Handelshögskolan, Karlstads universitet och gästprofessor vid Örebro universitet. Föreståndare och grundare av Akademien för Insolvensrätt och ansvarig utgivare för Insolvensrättslig tidskrift.

ROLF ÅBJÖRNSSON är advokat med huvudsaklig inriktning på insolvensrätt.

Antalet ansökningar om företagsrekonstruktion och konkurs ökade lavinartat under våren för att sedan sjunka till nivåer som understiger motsvarande antal konkurser för det tredje kvartalet i år med cirka 20 %. Antalet ansökningar om att inleda företagsrekonstruktion var högst i mars-april och ett av skälen till det var att företagen ville komma i åtnjutande av regeln om moratorium under företagsrekonstruktionen, dvs. bl.a. ett skydd från utmätning och konkurs. Nu under den s.k. andra vågen finns en stor oro för att antalet konkursansökningar kraftigt ska skjuta i höjden. Behovet av temporära reglerförändringar har aldrig varit större än nu.

Under våren debatterade vi (se not) i såväl i Dagens industri som i Dagens juridik vilka lagstiftningsåtgärder som behöver införas i Sverige under pandemin för att underlätta för företagarna att driva

¹ Tidigare publicerad den 24/11 2020 i Dagens juridik, www.dagensjuridik.se/debatt/en-konkursvag-maste-forhindras-andra-reglerna-nu/

sin verksamhet.² I flera jurisdiktioner runt om i världen såsom i Tyskland, Spanien, Storbritannien, USA och Australien har olika lagstiftningsåtgärder vidtagits inom ramen för insolvenslagstiftningen och andra regleringar. Syftet är detsamma att rädda företagen. I såväl Finland som i Tyskland och Spanien har begränsat möjligheten för borgenärer att ansöka om att försätta en gäldenär i konkurs eftersom coronaviruspandemin oförorsakar ekonomiska svårigheter för många företagare. I Finland har det temporärt införts en regel om att en gäldenär inte antas vara insolvent på den grunden att gäldenären har underlåtit att betala en klar och förfallen fordran inom en vecka efter att ha fått borgenärens uppmaning att betala fordran. Denna regel motsvarar 2 kap. 9 § i konkurslagen om betalningsanmaning. Ändringar har också gjorts i den finska utsökningsbalken.

Det föreslås att det införs ett moratorium för personligt ställföreträdaransvar för såväl kapitalbristreglerna som ställföreträdaransvar för skatter. Sådana bestämmelser har redan införts så väl i England som i Tyskland. Det föreligger en stor risk för att en styrelse i ett aktiebolag kan drabbas av ett personligt ansvar om de inte vidtar åtgärder för att minimera potentiella förluster enligt de s.k. borgenärs-skyddsreglerna i aktiebolagslagen. Ett sådant ansvar aktualiseras så snart aktiekapitalet understiger det egna kapitalet. Styrelsens ställföreträdare kan således bli personligt ansvariga för bolagets skulder om inte en kontrollbalansräkning upprättas inom den förskrivna tiden i 25 kap. aktiebolagslagen. Det skulle också behöva införas ett moratorium avseende kravet på att upprätta en kontrollbalansräkning inom de angivna tiderna. Ett moratorium skulle ta bort hotet om personligt ansvar, vilket kan tvinga ett företag att ansöka om konkurs. Bestämmelserna föreslås tillämpas retroaktivt från den 1 september 2020. Utöver detta behövs ett moratorium när det gäller att lämna sin årsredovisning till Bolagsverket. Om inte en årsredo-

² Rädda våra företagare nu publicerad i Dagens juridik den 6 maj 2020. Artikeln skrevs av Marie Karlsson-Tuula professor vid Karlstads universitet och gästprofessor vid Örebro universitet, Annina, H. Persson, professor i civilrätt i Örebro tillika gästprofessor vid KTH och Uppsala universitet, Pontus Braunerhjelm, professor i nationalekonomi KTH och BTH, Forskningsledare Entreprenörskapsforum, Johan Eklund, Vd Entreprenörskapsforum, professor i nationalekonomi BTH och Rolf Åbjörnsson, advokat, redaktör för Insolvensrättslig tidskrift och ledamot i Akademien för insolvensrätt.

visning kommer in i tid till Bolagsverket gör sig ställföreträdaren för bolaget sig skyldig till ett bokföringsbrott av normalgraden med strafföreläggande och dagsböter som påföljd. Ett motsvarande moratorium skulle även införas beträffande skatter och avgifter. För att undvika att försätta bolaget i konkurs bör företaget få mer tid på sig att betala skatterna och på det sättet undvika ett personligt ställföreträdaransvar. Ett personligt betalningsansvar innebär att ställföreträdaren blir personligt ansvarig för företagets skatter. Det föreslås även ett förbud mot tillämpning av s.k. ipso facto-klausuler, dvs. hävningsklausuler som tillåter ena parten att häva ett avtal p.g.a. insolvens eller andra ekonomiska svårigheter hos den andra parten. Ett sådant förbud skulle förhindra att viktiga samarbetspartners drar sig ur avtal som är nödvändiga för den fortsatta driften av företaget. Ett sådant förbud föreslås i EU:s rekonstruktion- och insolvensdirektiv och kan med enkelhet tidigareläggas och införas redan nu. Det är vanligt förekommande att banker och andra kreditinstitut åberopar en ipso-facto klausuler stöd för att säga upp krediterna.

Det är angeläget att regeringen förstår stundens allvar. Vi ser butiksdöden breda ut sig och hur hotell och konferensanläggningar står tomma. Konkursvägen kommer att slå hårt inte bara i Sverige utan även i de övriga nordiska länderna och i Europa. Inför temporära regler i de ovan nämnda regelverken för att förhindra onödiga ekonomiska skador för företagen. Det har redan gjorts såväl i Norden som i flera av europeiska länderna.